

STORTINGET

Representantforslag 172 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Liv Signe Navarsete,
Sigbjørn Gjelsvik og Ole André Myhrvold

Dokument 8:172 S (2020–2021)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Trygve Slagsvold Vedum, Liv Signe Navarsete,
Sigbjørn Gjelsvik og Ole André Myhrvold om at
Norge må trekke seg ut av EUs energibyrå (ACER)**

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge er i dag et av verdens beste land å leve i. Dette skyldes ikke minst at man har sikret nasjonal kontroll over både eierskapet til og bruken av egne naturressurser.

Kampen om råderetten over vannkrafta og energiresursene i Norge er ikke ny. Også tidligere har dette vært en sentral politisk strid i Norge. Tidlig på 1900-tallet vedtok Stortinget konsesjonslovene for å sikre bedre nasjonal kontroll over energiresursene. Dette viste seg å bli svært viktig for utviklingen av både norsk industri og oppbyggingen av den norske velferdsstaten.

Kampen for makta over energipolitikken var svært viktig den gang, og er det fortsatt. Det er utvilsomt i Norges interesse å beholde full suverenitet over landets egne energiresurser og egen energipolitikk. Akkurat som det for hundre år siden var viktig å ha full nasjonal kontroll over bruken av de nasjonale energiresursene, er det heller ikke nå i Norges interesse å la EU regulere norsk strøm ut fra sine interesser og sitt system.

Suverenitetsoverføringen til EUs energibyrå vinteren 2018 var et stort steg på veien mot å gjøre Norge til en del av EUs energiunion. Målet med EUs energiunion er fri flyt av strøm og likest mulige strømpriser i Europa. EUs energibyrå skriver rett ut at organisasjonens opp-

drag er å fremme et fullt integrert internt energimarked i Europa. Energiprisen i Norge har de senere årene ligget vesentlig lavere enn i andre europeiske land. Et fullt integrert energimarked i Europa vil for Norges del innebære import av høyere europeiske strømpriser. Det vil svekke norsk industri, føre til tap av arbeidsplasser og bli dyrt for vanlige norske familier.

Før EUs såkalte tredje energimarkedspakke en gang ble tatt inn i EØS-avtalen, hadde EU allerede vedtatt sin fjerde. Flere direktiver og forordninger i den fjerde energimarkedspakken har allerede vært ute på høring fra regjeringen, og innebærer enda mer makt til EUs energibyrå. Gjennom stadig tettere integrasjon i EUs energiunion slutter Norge seg til et detaljert regelverk som skal sikre at strømmen flyter dit prisene er høyest, og som gjør det svært vanskelig å iverksette tiltak som favoriserer norske interesser.

Det har de siste par årene vært stor uro innen norsk industri for utbygging av den store utenlandskabelen NorthConnect. NorthConnect-kabelen står også på EUs liste over prioriterte prosjekter. EU har bevilget 10 mill. euro til kabelprosjektet. Dersom NorthConnect blir til-latt bygd, vil den øke strømprisen i Norge. Senterpartiet har ved flere anledninger foreslått at Stortinget skal si nei til kabelen og fjerne den fra EUs liste over prioriterte «prosjekter av felles interesse». Partiene som overførte suverenitet til ACER, har foreløpig stemt ned forslaget.

Tilhengere av EUs energiunion argumenterer med at norsk vannkraft skal brukes til å få ned klimautslippene i EU. Forslagsstillerne mener en slik visjon både er misforstått og skadelig for Norge. Norges kraftoverskudd utgjør kun 0,3 prosent av EUs kraftbehov. Norge kan ikke løse EUs utfordringer med for lite kraft. Det beste Norge kan gjøre for klimaet, er å fortsette å produsere norske kvalitetsprodukter som hele verden etter-

spør, basert på ren norsk vannkraft og verdensledende og klimavennlig teknologi.

EUs energibyrå (ACER) spiller en nøkkelrolle i integrering av elektrisitet og naturgass innen EU, blant annet når det gjelder å harmonisere regelverk og tilrettelegge for nye utenlandskabler. EU er i dag en stor importør av energi fra flere land utenfor unionen, blant annet i form av naturgass. Ifølge Eurostat i juni 2020 kom 58,2 prosent av EUs tilgjengelige bruttoenergi fra importerte kilder. Norge er det eneste store eksportørlandet av energi til EU som er underlagt ACER. Forslagsstillerne mener at det ikke tjener Norges interesser å være underlagt ACER.

Å avgi nasjonal suverenitet er noe av det absolutt mest alvorlige norske folkevalgte kan gjøre, og det er derfor også noe vi må være ytterst forsiktige med. Grunnloven gjør det klart at Stortinget ikke kan avgi suverenitet til en organisasjon landet ikke er medlem i. Norge har verken medlemskap eller stemmerett i EU eller ACER. I sakene om suverenitetsoverføringene til ACER og EUs finanstilsyn ble det laget omstridte konstruksjoner for å gå rundt denne bestemmelsen i Grunnloven. En av Norges mest anerkjente jusprofessorer, Eivind Smith, beskrev prosessen rundt suverenitetsoverføringen til ACER på følgende måte til NRK vinteren 2018:

«Jeg mener prosessen som man har lagt opp til, der man sier dette er myndighetsoverføring på vegne av et EU-byrå der vi ikke er medlem, så konstruerer man et kopiinstrument som ESA, for Efta er vi medlem av, så skal de kunne bestemme ting internt i Norge, det er strengt tatt et brudd på grunnloven.»

Nei til EU har saksøkt staten fordi Stortinget ikke fulgte Grunnloven § 115 om suverenitetsavståelse da stortingsflertallet stemte for suverenitetsoverføringen til ACER. Mandag 1. mars 2021 avgjorde Norges Høyesterett at søksmålet kan prøves for domstolene. Saken skal nå tilbake til Oslo tingrett for behandling av spørsmålet om hvorvidt Stortinget har brutt Grunnloven.

Forslagsstillerne vil vise til at EØS-avtalen ikke inneholder bestemmelser om en generell rett til å trekke seg

fra EU-regelverk som Norge på et tidligere tidspunkt har akseptert å inkludere i EØS-avtalen. Samtidig inneholder heller ikke EØS-avtalen noen eksplisitt bestemmelse om at dette ikke skal kunne la seg gjøre. Forslagsstillerne vil blant annet vise til at EØS-avtalens Artikkel 92 nr. 2 slår fast at avtalepartene i EØS

«skal holde rådslagninger i EØS-komiteen om alle saker av betydning for avtalen som forårsaker vanskeligheter, og som bringes opp av en av dem.»

EØS-komiteen kan videre i medhold av bestemmelsene i Artikkel 93 nr. 2 og Artikkel 98 gjøre vedtak om endring av vedleggene til EØS-avtalen. Dette kan eksempelvis gjelde EØS-avtalens vedlegg IV (energi), der den tredje energimarkedspakken er inntatt.

Forslagsstillerne vil vise til at Norge på selvstendig basis har tatt stilling til hvorvidt reservasjonsretten skulle nyttes mot EU-regelverket i den tredje energimarkedspakken. Implementeringen er således ikke resultat av noen forhandling der Norge har fått noen motytelse fra EU. Forslagsstillerne mener derfor det ikke skulle gi grunnlag for noen motreaksjon fra EUs side dersom Norge skulle trekke seg fra EUs energibyrå (ACER), men håndteres etter de generelle reglene i EØS-avtalen for reservasjon.

Forslagsstillerne ønsker å ta vare på og styrke det norske folkestyret. Folket i Norge skal styre utviklingen av landet gjennom sitt valg av representanter til Stortinget. Da kan ikke beslutninger av stor betydning for norsk energipolitikk fattes i organer utenfor Norges grenser av personer som ikke har fått en eneste stemme i et norsk valg.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen starte prosessen med å trekke Norge ut av EUs energibyrå (ACER).

23. mars 2021

Trygve Slagsvold Vedum

Liv Signe Navarsete

Sigbjørn Gjelsvik

Ole André Myhrvold